

Dönem : 1
Toplantı : 2

CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 303

İktisadi Devlet Teşekkülleriyle müesseseleri ve iştirakleri hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu geçici komisyon raporu (M. Meclisi 1/317 ; C. Senatosu 1/282)

(Not : M. Meclisi S. Sayısı : 303)

*Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 3549 - 17380*

2 . 8 . 1963

CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 19 . 7 . 1963 tarihli 119 ncu Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilen, İktisadi Devlet Teşekkülleriyle müesseseleri ve iştirakler hakkındaki kanun tasarısı dosyası ile birlikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

Millet Meclisi Başkanı Y.
Mekki Keskin

Not : Bu tasarı 7 . 11 . 1962 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 9, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19 . 7 . 1963 tarihli 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118 ve 119 ncu birleşimlerinde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 303)

Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon raporu

*Cumhuriyet Senatosu
Geçici Komisyon
Esas No: 1/282
Karar No: 1*

25 . 9 . 1963

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Başkanlığınız tarafından komisyonumuza havale buyurulan «İktisadi Devlet Teşekkülleriyle müesseseleri ve iştirakler hakkında kanun tasarısı» nun Millet Meclisinin 19 . 7 . 1963 tarihli 119 ncu Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilen metni, Hükümet temsilcilerinin iştirakleriyle ve Yüksek Murakabe Heyetinden izahat alınmak suretiyle komisyonumuzca incelendi.

I - Komisyonumuz sözün geçen tasarıya ait genel gerekeceyi uygun görmüştür.

II - Komisyonumuz Millet Meclisince kabul edilen 4, 7, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 22, 25, 28, 34, 35, 36, 37 ve 38 nci maddeler metnini aynen kabul etmiştir.

III - Komisyonumuzca 1, 2, 3, 5, 6, 8, 12, 18, 19, 21, 23, 24, 26, 27, 29, 30, 31, 32 ve 33 ncu maddeler ile geçici maddeler metninde yapılan değişikliklere ve 9 ve 16 nci maddeler hakkında yapılması zaruri görülen açıklamalara gelince :

Madde 1. — Komisyonumuz (A) bendindeki «İktisadi Devlet Teşekkülü müesseseleri ve iştiraklerinin» kelimelerini tasarruun başlığına uygun bir surette «İktisadi Devlet Teşekkülleriyle müesseseleri ve iştirakleri» şeklinde düzeltmiştir.

Madde 2. — Komisyonumuz maddenin 1 ne bendinde «ayrı ayrı» kelimelerini «tek başına», «olacağı» kelimesini «olacakları» ve «teşekküllerdir» kelimesini «teşebbüslerdir» şeklinde değiştirerek metne gereken vuzuhu vermiş; tasarruun sermayesinin yarısı İktisadi Devlet Teşekküllerine ait teşebbüslerin durumunu da kavrayabilmesi için maddenin ikinci bendindeki «yarısından azına» kelimelerini «yarısına veya daha azına» şeklinde değiştirmiş ve tasarrıda iştirakler kurmak hakkı Devletle İktisadi Devlet Teşekküllerine inhisar ettirilmiş bulunduğundan yanlış anlayışa ve tereddüde sebebiyet verebilecek nitelikte görünen «kamu» kelimesinin metinden çıkarılması suretiyle hisselerin Devlet ve İktisadi Devlet Teşekküllerine munhasır ve mütaallik olduğu sarahatle belirtilmiştir.

Madde 3. — Komisyonumuz bu maddenin 3 neü bendini, «Teşekküller ve müesseseleri; Genel Muhasebe, Devlet alım, satım ve ihaleleri ile Devlet inşaatının tâbi buldukları mevzuat hükümlerine ve Sayıştayın denetimine tâbi değildir.» şeklinde değiştirmek suretiyle maddeye muhtac olduğu vuzuh ve şümulü vermiştir.

Madde 5. — Devlet İştiraklerinin idaresinden sorumlu makam Maliye Bakanlığı ve teşekkül iştiraklerinin idaresinden sorumlu makam teşekküllerin yönetim kurulları olduğu ve bu teşekküllerin muhtar buldukları göz önünde tutularak ve sorumluluğu kaydırmamak için maddenin 1 ne bendinin 3 neü cümlesi, «Teşekküllerin yönetim kurulları, kendi iştiraklerinin yapılması, devir veya tasfiyesi hususunda Bakanlar Kuruluna teklif yapmakla görevlidir. Devlet iştirakleri için teklifte bulunmak yetkisi Maliye Bakanlığına aittir. Bakanlar Kurulu bu konuda Devlet Yatırım Bankasının görüşünü alır.» şeklinde değiştirilmiş ve son cümlede metne vuzuh vermek maksadiyle, «Kanun çıkarılması gereken Devlet iştirakleriyle teşekkül iştiraklerinin devir ve tasfiyesi için Bakanlar Kurulunca Devlet Yatırım Bankası görevlendirilebilir.» şekline sokulmuştur.

Madde 6. — Karma ekonominin gelişmesinin hedef tutulduğunu belirtmek maksadiyle maddenin 2 ne cümlesindeki, «düşmediği» kelimesi «düşürülemediği» şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 8. — Üçüncü benddeki, «tâyin edilen» ve «tâyin edilecek» kelimeleri, «atanan» ve «ata-nacak» şeklinde değiştirilmiş, yönetim kurullarında işçi üye bulunacak teşekküllerin Bakanlar Kurulu kararıyla değil kanunla belirtilmesi uygun görülerek 5 ne bend birinci cümlesi, «Sanayi, tarım ve ulaştırma alanlarında çalışan teşekküllerden geniş ölçüde işçi çalışanların yönetim kurullarında bir işçi üye bulunur. Yönetim kurulunda işçi üye bulunacak teşekkül, teşekkülün özel kanununda belirtilir» şekline konmuş ve 9 neü bend, T. C. Ziraat Bankasına mahsus bir hüküm olması itibariyle, böyle bir hükme ancak bu bankanın özel kanununda yer verilmesi mümkün ve uygun olacağı mülâhazasıyla metinden çıkarılmıştır.

Madde 9. — Bu madde metninde Komisyonumuz her hangi bir değişiklik yapmamıştır. Ancak tasarruun 1 ne maddesinin (A) fıkrasında teşekküllerin muhtar bir tarzda çalışacakları belirtilirken bu madde ile teşekküllerin ilgili oldukları bakanlıklara teşekkül çalışmalarının kanun ve tüzük hükümlerine uygun olarak yürütülmesini gözetmek görevi verilmiş bulunmaktadır.

Komisyonumuz burada bu gözetme görevinin genel bir gözetme mânasında alındığını her an değişen iktisadi şartlara kolaylık ve süratle intabak etmek zaruretinde olan teşekküllerin işlerine muhtariyetlerini zedeliyecek ve işleyişlerini ağırlaştıracak surette müdahaleye imkân veren bir gözetme olmadığını belirtmeyi zaruri görmüştür.

Madde 12. — İşçi üyenin seçiminin işçiler tarafından yapılacağını sarahatle belirtmek maksadiyle maddenin 3 neü bendi «Yönetim Komitesi müessesesinin en yüksek seviyedeki idarecileri arasından seçilen üç görevli ile kuruluş maksat ve gayesine göre geniş ölçüde işçi çalıştırdığı Bakanlar Kurulunca belli edilen müesseselerde, işçiler tarafından seçilecek bir işçi üyeden kurulur» şekilde değiştirilmiş ve metinden «işçi üyenin seçim şekli tüzükle gösterilir» cümlesinin çıkarılması uygun görülmüştür.

Madde 16. — Komisyonumuz aynen kabul ettiği bu maddede teşekküllerin «öz kaynakları» kelimelerinin dar mânâda alınmış olmayıp geniş mânâda yani teşekkülün malî imkânları mânâsında alındığının Hükümet temsileisinin komisyonumuza verdiği izahla da teyid edilmiş bulunduğunu belirtmeyi zaruri görmüştür.

Madde 18. — Üçüncü bendin son cümlesindeki, dilimizde pek kullanılmıyan «sekretaria» kelimesi «sekreterlik» şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 19. — Yüksek Denetleme Kuruluna bilâncolar ve netice hesaplarıyla birlikte faaliyet raporlarının da gönderilmesi uygun görülerek birinci bendin sonuna hazırlanır kelimesinden sonra «faaliyet raporlarıyla birlikte» kelimeleri ilâve edilmiş; ikinci benddeki «konuların» kelimesi «kanunların» şeklinde düzeltilmiş ve aynı benddeki «özel kanunlarında» kelimelerini evveline «teşekküllerin» kelimesi ilâve edilmek suretiyle vuzuh sağlanmıştır.

Madde 21. — Yüksek Murakabe Heyetinin raporları, mer'î mevzuata göre, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına ve teşekküllerin ilgili bakanlıklarına verdiği ve bu bakanlıkların da bunları mütalâalarıyla birlikte Başbakanlığa gönderdikleri göz önünde tutularak maddenin sonundaki «raporlarını Başbakanlığa verir» kelimeleri «raporlarını kendi kanununun da gösterilen mercilere verir» şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 28. — Maddenin ikinci bendi, «teşekküllerin her çeşit personeli bu prensibe uygun olarak gereken gayret ve basireti göstermekle yükümlüdür» şeklinde değiştirilmek suretiyle sorumluluğa mesnet teşkil eden mecburiyet belirtilmiştir.

Madde 24. — Bu maddenin ikinci bendinin birinci cümlesi «bu mal ve hizmetlerden temel mal ve hizmet mahiyetinde olanların fiyatları gerektiğinde Bakanlar Kurulunca tesbit edilebilir» şeklinde değiştirilmek suretiyle teşekküllerin fiyat tesbitindeki serbestliklerine Bakanlar Kurulunca müdahalenin, böyle bir müdahaleyi gerektiren sebeplerin mevcudiyetine dayandırılması istenilmiştir.

Madde 26. — Maddenin birinci bendi, tasarıunun 8 nci maddesinin 10 ncu bendindeki hükme mütenazır olarak «Devlet hissesinin % 15 den fazla olduğu ortaklıkların yönetim kurullarında Maliye Bakanlığını temsilen bir üye bulundurulabilir» şeklinde değiştirilmek suretiyle adı geçen Bakanlığın hissesinin ehemmiyetsiz olduğu ortaklıkların yönetim kurulunda üye bulundurmamak zorunda kalmaması ve diğer taraftan her vakit yalnız bir üye ile iktifa edilmek suretiyle ortaklık yönetim masraflarının lüzumsuz yere artmasının önlenmesi sağlanmış bulunmaktadır.

Maddeye ikinci bend olarak eklenen «bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mevcut ortakların kanunu ve ana sözleşmelerindeki hükümler saklıdır» hükmüyle kanunla, kanunun verdiği yetkiye dayanılarak veya Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş bulunan halen mevcut ortaklıklardaki müktesep haklara riayet mecburiyeti prensibi açıkça ifade edilmiş bulunmaktadır.

Üçüncü bendde, sadece sorumlu makama bilgi vermek kâfi görüldüğünden «ve Devlet Yatırım Bankasına» kelimeleri çıkarılmıştır.

Madde 27. — Maddenin birinci bendi, 26 nci maddede ileri sürülen mülâhazalar gereğince «teşekkül hissesinin % 15 den fazla olduğu ortaklıkların yönetim kurullarında, bir teşekkül temsileisi bulundurulabilir» şeklinde değiştirilmiş ve 3 ncu bendde «Devlet Yatırım Bankasına» kelimeleri yerine «Maliye Bakanlığına» kelimeleri konmak suretiyle Maliye Bakanlığının teşekküllerin hissesi bulunan ortaklıkların faaliyetleri ve malî durumları hakkında bilgi edinmesi sağlanmıştır.

Madde 29. — Maddedeki «mukavele» kelimeleri «sözleşme» olarak değiştirilmiş, özel sermaye sahipleri tarafından teşekkül Yönetim Kuruluna seçilecek Yönetim Kurulu üyesine verilecek ücret veya huzur hakkının teşekkül Yönetim Kurulu tarafından değil, Bakanlar Kurulu tarafından tesbit edilmesi daha uygun görülerek maddenin 3 ncu bendi ona göre değiştirilmiştir.

Madde 30. — İkinci bendin birinci cümlesindeki «bilâncoları zararlı kapanmış olan teşekküller» kelimeleri çıkarılmış aynı ve mütaakıp cümledeki «memur ve hizmetlilerine» kelimeleri «her çeşit personeline» şeklinde değiştirilmiştir.

Diğer taraftan kârlılık ve verimliliğin artırılmasında ehemmiyetli bir rol oynayan teşvik primine de tasarıda yer verilmesi zaruri görülerek bu hususu sağlayacak bir fıkra maddeye eklenmiştir.

Madde 31. — Maddedeki «hümlönüp» kelimeleri «hükmedilip» şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 32. — Maddenin birinci bendine müesseselerin personelini de sokmak için gerekli değişiklik yapılmış; 2 nci fıkra kaldırılarak yerine «Bunların eşleri ile reşidolmıyan furuğları bu teşekküllerin faaliyet konusuna giren mal ve hizmetlerin istihsal ve ticareti işlerini şahısları adına veya ortak olarak yapamazlar» fıkrası konulmuştur.

Üçüncü fıkradaki istisna sadece teşekküller tarafından açılacak kurslarda öğretmenliğe hasredilerek fıkra ona göre yazılmıştır.

Dördüncü fıkra teşekküllerle müesseselerin Yönetim Kurulu ve Yönetim Komitesi Başkan ve üyeleri dışında kalan idari ve teknik personelinin, Yönetim Kurullarının muvafakatiyle, teşekkülün iştiraklerinden yalnız birinin idare meclisinin de murakıplığında veya tasfiye memurluğunda bulunabilmesi iştirakin görevlerinin bulunduğu şehirde olması şartına bağlanmıştır.

Diğer taraftan İşçi Sigortaları Kurumu Yönetim Kurulunda ve teşekküllerin faaliyeti ile ilgili sosyal, mesleki ve benzeri kuruluşların yönetim ve denetim organlarında alınacak görevler Komisyonumuzca maddedeki hizmet yasağı dışında mülâhaza edilerek maddeye bu hususu sağlayacak bir fıkra ilâve edilmiştir.

Madde 33. — Müessese personelini hüküm dışında bırakır görünen maddenin birinci bendi bu personeli de içine alacak surette yazılmıştır.

Geçici maddeler :

Tasarının geçici beşinci maddesinde yer almış bulunan «İktisadi Devlet Teşekkülleri Reorganizasyon Komisyonu» «İktisadi Devlet Teşekküllerini Yeniden Düzenleme Komisyonu» başlığı altında geçici birinci madde olarak tedvin edilmiş ve maddeye komisyonun kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde kurulmasını; komisyonun yurt dışında inceleme yapmamasını ve bakanlıklardan gelen tasarıları en geç üç ay içinde inceleyerek bakanlığa iade etmesini ve Maliye Bakanlığınca hazırlanacak yönetmeliğin kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren bir ay içinde çıkarılmasını sağlayacak hükümler konmuştur.

Geçici madde 1. — Geçici 2 nci madde olarak gereken değişiklikle tedvin edilmiş ve maddeye vergi mevzuatıyla ahengi ve özel teşebbüsle eşitliği sağlamak maksadiyle yeniden değerlendirilmede ve amortismanların ayrılmasında Vergi Usul Kanunu hükümlerinin uygulanacağına dair bir fıkra eklenmiştir.

Geçici madde 2. — Geçici 5 nci madde olarak tedvin edilmiş ve maddenin birinci bendinin iki ve üçüncü cümleleri arasında «Sanayi, tarım ve ulaştırma alanında çalışan teşekküllerden hangilerinin yönetim kurullarında işçi üyenin bulunacağı da Bakanlar Kurulunca belli edilir.» cümlesi sokulmuş ve son bend olarak da bu teşebbüs ve kurumların genel müdür ve yardımcileriyle yönetim organları üyeleri ve müessese müdürleri de 29 ncu madde hükmünden yararlanırlar.» fıkrası ilâve edilmiştir.

Geçici madde 3. — Geçici 3 ncu madde olarak muhafaza edilmiş maddeye vuzuh vermek maksadiyle bâzı kelime yerleri değiştirilmiştir.

Geçici madde 4. — Geçici 4 ncu madde olarak muhafaza edilmiş, ayrıca maddeye bakanlıkların tasarıları derhal Hükümete vereceğine ve Hükümetin de bu tasarıları 3 ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunacağına dair bir hüküm konmuştur.

Geçici madde 5. — Tasarıda geçici birinci madde olarak yer aldığı ve maddede yapılan değişiklik yukarıda izah edilmiştir.

Geçici madde 6. — Bu maddeye 1962 takvim yılı hesap ve muamelelerine taallük eden raporların Eylül sonu yerine 1963 Kasım ayı sonuna kadar Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulabileceğine dair bir fıkra eklenmiştir.

Geçici madde 7. — Bu maddeye bu kanunun şumulüne girmeyen teşebbüs ve kurumlar persone-line ödenmekte olan ikramiyelerin devamını sağlayacak bir fıkra eklenmiştir.

IV - Komisyonumuz, bu kanun tasarısının Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunca ivedilikle görüşülmesini arz ve teklif etmeyi kararlaştırmıştır.

Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan Bursa Ş. Kayalar	Sözcü Giresun 12, 29 ve geçici Md. 1 hakkında söz hakkım mahfuzdur S. Orhon	Kâtip Zonguldak 29 cu maddede söz hak- kım mahfuz T. R. Baltan	Tabii Üye Söz hakkım saklıdır S. Özgür
Cumhurbaşkanınca S. Ü. Söz hakkım saklıdır A. Artus	Artvin F. Alpaslan	Tokat Söz hakkım mahfuzdur Z. Betül	Siirt L. Aykut
Sinop Söz hakkım mahfuzdur S. Batur	Konya M. Dinekli	Balıkesir Söz hakkım mahfuzdur K. Öztaş	Bursa 8, 9 ve diğer maddeler hakkında söz hakkım mahfuzdur B. Güzey

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN

İktisadi Devlet Teşekkülleriyle müesseseleri ve iştirakleri hakkında kanun tasarısı

BÖLÜM : I.

Genel hükümler

Amaç ve konu

MADDE 1. —

A) Amaç :

Bu kanunun amacı : İktisadi Devlet Teşekkülü müesseseleri ve iştiraklerinin ulusal ekonomimize faydalı olabilmeleri için muhtar bir tarzda, karma ekonominin kurallarına ve ekonomik gereklere uygun olarak yönetilmelerini, kârlılık ve verimlilik anlayışı içinde çalışmak suretiyle daha fazla yatırım kaynağı yaratmalarını ve bu amaca ulaşmak için denetlenmelerini sağlamaktır.

B) Konu :

İktisadi Devlet Teşekkülleriyle müesseselerinin kuruluş, yönetim ve denetimi ve iştiraklerin yapılması ve yönetimi bu kanuna göre düzenlenir ve yürütülür.

Tarifler

MADDE 2. — İktisadi Devlet Teşekkülleri sermayelerinin yarısından fazlası ayrı ayrı veya birlikte Devlete, (genel ve katma bütçeli idarelere), İktisadi Devlet Teşekküllerine aid olup, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulan ve kuruluş kanunlarında bu kanuna tabi olacağı belirtilen teşekküllerdir.

Devlet ve teşekkül iştirakleri, Devlet ve İktisadi Devlet Teşekküllerinin sermayelerinin yarısından azına sahip buldukları, özel hukuk hükümlerine göre kurulan ortaklıklardaki kamu hisseleridir.

Bu kanunda geçen «Teşekkül» deyimi İktisadi Devlet Teşekküllerini, «İştirak» deyimi Devlet ve İktisadi Devlet Teşekkülü iştiraklerini, «Müessese» deyimi sermayesinin tamamı Devlete aidolan teşekküllere bağlı ve tüzel kişiliğe haiz işletme ve işletmeler grupunu, «Bakanlık» deyimi teşekküllerin kanuna göre ilgili buldukları bakanlıkları, «Tüzük» deyimi, bu kanunun uygulanmasını gösteren tüzüğü ifade eder.

Teşekküllerin kuruluşu

MADDE 3. — Teşekküller tüzel kişiliğe sahip ve faaliyetlerinde muhtardırlar.

Teşekküller özel kanunla kurulurlar ve kanunların saklı tuttukları hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabidirler. Sorumlulukları sermayeleri ile sınırlıdır.

Teşekküller Genel Muhasebe Kanununa, Devlet alım, satım ve ihaleleri hakkındaki Kanuna ve Devlet inşaatının tabi bulunduğu kanun hükümlerine tabi değildir.

Durumları 1 nci maddenin 1 nci fıkrasında belli edilen amaçları başarmaya devamlı olarak elverişli bulunmayan teşebbüsler, İktisadi Devlet Teşekkülü olarak kurulamazlar.

Teşekküllerin ilgili oldukları Bakanlıklar kanunla belli edilir.

İştirakler

MADDE 4. — Devlet iştirakleri kanunla, teşekkül iştirakleri Bakanlar Kurulu kararı ile olur.

(CUMHURİYET SENATOSU GEÇİCİ KOMİSYONUN KABUL ETTİĞİ METİN)

İktisadi Devlet Teşekkülleriyle müesseseleri ve iştirakler hakkında kanun tasarısı

BÖLÜM : 1.

Genel hükümler

Amaç ve konu

MADDE 1. —

A) Amaç :

Bu kanunun amacı : İktisadi Devlet Teşekkülleriyle müesseseleri ve iştiraklerin ulusal ekonomimize faydalı olabilmeleri için muhtar bir tarzda, karma ekonominin kurallarına ve ekonomik gereklere uygun olarak yöneltmelerini, kârlılık ve verimlilik anlayışı içinde çalışmak suretiyle daha fazla yatırım kaynağı yaratmalarını ve bu amaca ulaşmak için denetlenmelerini sağlamaktır.

B) Konu :

İktisadi Devlet Teşekkülleriyle müesseselerinin kuruluş, yönetim ve denetimi ve iştiraklerin yapılması ve yönetimi bu kanuna göre düzenlenir ve yürütülür.

Tarifler

MADDE 2. — İktisadi Devlet Teşekkülleri; sermayelerinin yarısından fazlası tek başına veya birlikte Devlete (genel ve katma bütçeli idarelere) ve İktisadi Devlet Teşekküllerine aid olup, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulan ve kuruluş kanunlarında bu kanuna tabi olacakları belirtilen teşebbüslerdir.

Devlet ve teşekkül iştirakleri, Devlet ve İktisadi Devlet Teşekküllerinin sermayelerinin yarısına veya daha azına sahip buldukları, özel hukuk hükümlerine göre kurulan ortaklıklardaki hisselerdir.

Bu kanunda geçen «Teşekkül» deyimi İktisadi Devlet Teşekküllerini, «iştirak» deyimi Devlet ve İktisadi Devlet Teşekkülü iştiraklerini, «Müessese» deyimi sermayesinin tamamı Devlete ait olan teşekküllere bağlı ve tüzel kişiliği haiz işletme ve işletmeler grupunu, «Bakanlık» deyimi teşekküllerin kanuna göre ilgili buldukları bakanlıkları, «Tüzük» deyimi, bu kanunun uygulanmasını gösteren tüzüğü ifade eder.

Teşekküllerin kuruluşu

MADDE 3. — Teşekküller tüzel kişiliğe sahip ve faaliyetlerinde muhtardırlar.

Teşekküller özel kanunla kurulurlar ve kanunların saklı tuttukları hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabidirler. Sorumlulukları sermayeleri ile sınılıdır.

Teşekküller ve müesseseleri Genel Muhasebe, Devlet alım - satım ve ihaleleriyle Devlet inşaatının tabi bulunduğu mevzuat hükümlerine ve Sayıştayın denetimine tabi değildir.

Durumları 1 nci maddenin 1 nci fıkrasında belli edilen amaçları başarmaya devamlı olarak elverişli bulunmayan teşebbüsler, İktisadi Devlet Teşekkülü olarak kurulamazlar.

Teşekküllerin ilgili oldukları bakanlıklar kanunla belli edilir.

İştirakler

MADDE 4. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 4 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

Teşekküller, kuruluş kanunlarında belli edilen maksat ve gayeleriyle ilgili olmayın ortaklıklara katılamazlar.

Kanunla yapılmış Devlet iştiraklerinin devir veya tasfiyesi kanunla, veraset ve sair yollarla meydana gelmiş Devlet iştirakleriyle teşekkül iştiraklerinin devir veya tasfiyesi Bakanlar Kurulu kararıyla yapılır.

MADDE 5. — Devlet iştiraklerinin mülkiyet ve intifaı Hazineye, teşekkül iştiraklerinin mülkiyet ve intifaı teşekküle aittir. Ancak, diğer gerçek ve tüzel kişilerin sermaye hisseleri üzerindeki hakları saklıdır. Devlet Yatırım Bankası iştiraklerin yapılması, devir veya tasfiyesi hususunda Bakanlar Kuruluna teklif veya tavsiyeler yapmakla görevlidir. Bakanlar Kurulunca Devlet Yatırım Bankasına kanun çıkarılması gerekmeyen Devlet iştirakleriyle teşekkül iştiraklerinin devir ve tasfiye için yetki verilebilir.

MADDE 6. — Devlet veya teşekküllerin iştirak ettiği ortaklıklardaki kamu hissesinin % 50 nin üstüne çıkması halinde şirket, bu durumun hâsıl olduğu takvim yılını takibeden üç yıl için eski statüsü ile yönetilebilir. Kamu hissesi bu müddetin sonunda % 50 nin altına düşmediği takdirde ortaklık İktisadi Devlet Teşekkülü haline getirilir.

BÖLÜM : II.

Teşekkül ve müesseseler

A) Teşekküller

Yönetim konusunda yetkili organlar

MADDE 7. — Teşekküller kanun, tüzük hükümleri ve yönetim kurullarının kararları dâhilinde Genel Müdür tarafından yönetilir.

Yönetim Kurulu ve Genel Müdürün görev, yetki ve sorumlulukları kuruluş kanunlarında ve tüzükte belirtilir.

Yönetim Kurulu

MADDE 8. — Yönetim Kurulu teşekküllerin karar organı olup teşekkülün en yüksek seviyede yönetme ve karar alma yetki ve sorumluluğunu taşır.

Teşekkül bünyesinden Yönetim Kuruluna katılacak görevliler her teşekkülün kuruluş kanununda gösterilir ve sayıları Genel Müdür dâhil üçten fazla olamaz.

Yönetim kurullarına ilgili Bakanlığın inhası ile Bakanlar Kurulunca tâyin edilen bir üye ve Maliye Bakanlığının inhası ile Bakanlar Kurulunca tâyin edilecek bir üye katılır.

Yönetim kurullarına Bakanlar Kurulunca atanacak üyelerin, Genel Müdür ve Genel Müdür Yardımcılarında aranan niteliklerde olmaları şartır.

Sanayi, tarım ve ulaştırma alanlarında çalışan teşekküllerden geniş ölçüde işçi çalıştırdığı Bakanlar Kurulunca belli edilenlerin Yönetim Kurullarında bir işçi üye bulunur. İşçi üye bu görevi devam ettiği sürece ücretsiz izinli sayılır. İşçi üyenin seçim şekli tüzükte gösterilir.

Bu üyeler üç yıl için atanır veya seçilirler. Bu sürenin sonunda tekrar atanmaları veya seçilmeleri caizdir.

Üyelik için bu kanunda aranan nitelikleri yitirenler, atanmaları ve seçilmelerindeki usule göre süre dolmadan da değiştirilebilirler.

Bakanlar Kurulunca atanacak üyeler, Bakanlıklar teşkilâtından veya dışardan seçilebilirler.

MADDE 5. — Devlet iştiraklerinin mülkiyet ve intifai Hazineye, teşekkül iştiraklerinin mülkiyet ve intifai teşekküle aittir. Ancak, diğer gerçek ve tüzel kişilerin sermaye hisseleri üzerindeki hakları saklıdır. Teşekküllerin yönetim kurulları kendi iştiraklerinin yapılması, devir veya tasfiyesi hususunda Bakanlar Kuruluna teklif yapmakla görevlidir. Devlet iştirakleri için teklifte bulunmak yetkisi Maliye Bakanlığına aittir. Bakanlar Kurulu bu konuda Devlet Yatırım Bankasının görüşünü alır. Kanun çıkarılması gerekmeyen Devlet iştirakleriyle teşekkül iştiraklerinin devir ve tasfiyesi için Bakanlar Kurulunca Devlet Yatırım Bankasına yetki verilebilir.

MADDE 6. — Devlet veya teşekküllerin iştirak ettiği ortaklıklardaki kamu hissesinin % 50 nin üstüne çıkması halinde şirket, bu durumun hâsıl olduğu takvim yılını takibeden üç yıl için eski statüsü ile yönetilebilir. Kamu hissesi bu müddetin sonunda % 50 nin altına düşürülemediği takdirde ortaklık İktisadi Devlet Teşekkülü haline getirilir.

BÖLÜM : II

Teşekkül ve müesseseler

A) Teşekküller

Yönetim konusunda yetkili organlar

MADDE 7. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 7 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Yönetim Kurulu

MADDE 8. — Yönetim Kurulu teşekküllerin karar organı olup, teşekkülün en yüksek seviyede yönetme ve karar alma yetki ve sorumluluğunu taşır.

Teşekkül bünyesinden Yönetim Kuruluna katılacak görevliler her teşekkülün kuruluş kanununda gösterilir ve sayıları Genel Müdür dâhil üçten fazla olamaz.

Yönetim kurullarına ilgili Bakanlığın inhası ile Bakanlar Kurulunca atanan bir üye ve Maliye Bakanlığının inhası ile Bakanlar Kurulunca atanacak bir üye katılır.

Yönetim kurullarına Bakanlar Kurulunca atanacak üyelerin, Genel Müdür ve Genel Müdür yardımcılarında aranan niteliklerde olmaları şarttır.

Sanayi, tarım ve ulaştırma alanlarında çalışan teşekküllerden geniş ölçüde işçi çalıştıranların yönetim kurullarında bir işçi üye bulunur. Yönetim Kurulunda işçi üye bulunacak teşekkül, teşekkülün özel kanununda belirtilir. İşçi üye bu görevi devam ettiği sürece ücretsiz izinli sayılır. İşçi üyenin seçim şekli tüzükte gösterilir.

Bu üyeler üç yıl için atanır veya seçilirler. Bu sürenin sonunda tekrar atanmaları veya seçilmeleri caizdir.

Üyelik için bu kanunda, aranan nitelikleri yitirenler, atanmaları ve seçimlerindeki usule göre süre dolmadan da değiştirilebilirler.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

Genel, katma ve özel bütçeli idarelerin ve kamu iktisadi teşebbüslerinin barem içi ve barem dışı kadrolarından Yönetim Kuruluna getirilenlerin görevleri ile ilgileri kesilir. Görev süreleri terfi-lerine sayılır. Görevli tarafından ödenmesi gerekli katılma paylarını ödemeleri kaydiyle emeklilik ve diğer sosyal hakları devam eder.

T. C. Ziraat Bankası Yönetim Kuruluna, tarım kredi kooperatiflerince seçilecek bir üye bu maddedeki şartlarla katılır.

Özel sermaye teşekküllerindeki hissesi % 15 i aştığı takdirde Yönetim Kurullarında bir üye bulundurulabilir.

Özel sermaye hissesi sahipleri tarafından seçilecek Yönetim Kurulu üyesi dışındaki Yönetim Kurulu üyeleri birden fazla teşekkül veya diğer kamu iktisadi teşebbüsünün Yönetim Kurulunda üye olarak çalışamazlar. Yönetim Kurulu üyeleri çalışmalarını devamlı olarak teşekküle hasrederler, başka hiçbir işle meşgul olamazlar.

Rakip kuruluşlarda menfaat bağları bulunanlar Yönetim Kurulu üyesi olamazlar.

İlgili Bakanlıklar

MADDE 9. — Teşekküllerin ilgili oldukları Bakanlıkların bunların yönetimindeki görevleri, teşekkül çalışmalarının kanun ve tüzük hükümlerine uygun olarak yürütülmesini gözetmektir.

Bu maksatla ilgili Bakanlıklar, gerekli hallerde teşekküllerin hesaplarını ve işlemlerini tefişe icabında tahkike tabi tutmaya ve bunlar nezdinde iktisadi ve malî durum tesbitleri yaptırmaya yetkilidirler.

Genel müdürler ve yardımcıları

MADDE 10. — Teşekküllerin genel müdürleri ve sayısı özel kanunlarla belli edilen genel müdür yardımcıları ilgili Bakanın inhası üzerine Bakanlar Kurulunca atanırlar. Bunlar tâyinlerindeki usule göre değiştirilebilirler.

Genel müdür Yönetim Kurulunun başkanlığını yapar. İdare ve kaza mercilerinde ve üçüncü şahıslara karşı teşekkülü temsil eder. Temsil yetkisini gerektiğinde, genel hükümlere göre devredebilir.

Genel müdür ve genel müdür yardımcısı olabilmek için :

- a) İktisadi veya meslekî alanda yüksek öğrenim yapmış olmak,
- b) Genel müdürlük ve yardımcılık görevlerini yerine getirebilecek ehliyet, bilgi ve tecrübe sahibi olmak,
- c) Memurin Kanununun 4 ncü maddesinin (B), (C), (H), (V) fıkralarındaki niteliklere sahip bulunmak gereklidir.

B) Müesseseler

Müesseselerin kuruluşu

MADDE 11. — Sermayesinin tamamı Devlete ait teşekküller, işletmelerini kendilerine bağlı, tüzel kişiliği haiz müesseseler olarak teşkilâtlandırmaya mecburdurlar. Ancak Bakanlar Kurulu gerekli hallerde bir işletmeyi bu mecburiyet dışına çıkarabilir.

Müesseseler, çalışma konuları, nitelikleri ve kuruluş yerleri bakımından bağımsız olarak yönetilmesi faydalı bulunan bir veya daha fazla işletmeyi ihtiva ederler.

Müesseseler bağlı oldukları teşekkülün yönetim kurulu kararıyla kurulur. Buna ait kararda müesseselerin :

- a) Ticaret unvanı ve idare merkezi,
- b) Sorumluluklarının sermaye ile sınırlı olduğu,

Geçici Ko kabul ettiği metin

Bakanlar Kurulunca atanacak üyeler, Bakanlıklar teşkilâtından veya dışardan seçilebilirler. Genel, katma ve özel bütçeli idarelerin ve Kamu İktisadi Teşebbüslerinin barem içi ve barem dışı kadrolarından Yönetim Kuruluna getirilenlerin görevleri ile ilgileri kesilir. Görev süreleri terfilerine sayılır. Görevli tarafından ödenmesi gerekli katılma paylarını ödemeleri kaydıyla emeklilik ve diğer sosyal hakları devam eder.

Özel sermaye, teşekküllerdeki hissesi % 15 i aştığı takdirde yönetim kurullarında bir üye bulunabilir.

Özel sermaye hissesi sahipleri tarafından seçilecek Yönetim Kurulu üyesi dışındaki Yönetim Kurulu üyeleri birden fazla teşekkül veya diğer kamu iktisadi teşebbüsünün yönetim kurulunda üye olarak çalışamazlar. Yönetim Kurulu üyeleri çalışmalarını devamlı olarak teşekküle hasrederler, başka hiçbir işle meşgul olamazlar.

Rakip kuruluşlarda menfaat bağları bulunanlar Yönetim Kurulu üyesi olamazlar.

İlgili Bakanlıklar

MADDE 9. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 9 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

Genel Müdürler ve yardımcıları

MADDE 10. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 10 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

B) Müesseseler

Müesseselerin kuruluşu

MADDE 11. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 11 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

- c) Çalışma konuları,
- d) Nominal ve ödenmiş sermayeleri tutarı,
- e) Ödenmiş sermayenin ne kadarının aynî olduğu belirtilir.

Bu kararların ticaret sicilinde kayıt ve ilânı ile tüzel kişilik doğar.

Müesseselerin statüleri aynı usule göre değiştirilebilir. Ancak, sermaye azaltılması hususundaki kararlar ticaret sicilinde kayıt ve ilândan bir sene sonra uygulanır.

Müesseselerin borçları için ancak bunların acze düşmeleri halinde ve yalnız ödenmemiş sermayeleri kadar teşekküller aleyhine kovuşturma yapılabilir. Teşekküllerin müesseselere kefil olmaları gibi bir akitle bağlanmalarından doğan borçlar genel hükümlere tabidir.

Müesseseler, kanunla limited veya anonim şirket haline getirilebilir veya bu şekildeki şirketlere devredilebilir.

İşletmelerin müessese haline getirilmesine ait işlemler bütün vergi, resim ve harclardan muaftır.

Müesseselerin yönetimi

MADDE 12. — Müesseseler, teşekkül yönetim kurulunca atanacak bir müdür ve yönetim komitesi tarafından idare edilir.

Müdür yönetim komitesinin başkanı olup müesseseyi temsil eder.

Yönetim komitesi, müessesenin en yüksek seviyedeki idarecileri arasından seçilen üç görevli ile kuruluş maksat ve gayesine göre geniş ölçüde işçi çalıştırdığı Bakanlar Kurulunca belli edilen müesseselerde bir işçi üyeden kuruludur. İşçi üyenin seçim şekli tüzükle gösterilir.

Yönetim komitesi kararları, karar gününü kovalıyan günden itibaren on gün içinde teşekküle gönderilir.

C) Programlar, bütçeler - hesaplar

Kısa ve uzun vâdeli programlar

MADDE 13. — a) Teşekküller kalkınma plânına ve yıllık programlara uygun olarak uzun vâdeli ve yıllık yatırım ve finansman programları ile her yıl için işletme bütçesi hazırlarlar.

Yatırım ve finansman programlarının ne şekilde hazırlanacağı Maliye Bakanlığı tarafından Devlet Plânlama Teşkilâtının ve Yüksek Denetleme Kurulunun mütalâaları da alınarak tesbit olunur.

İşletme bütçeleri her hesap dönemi için yıllık programdaki hedefler esas alınarak hazırlanır. Gerekli hallerde ilgili Bakanlık daha uzun devreler için işletme bütçesi hazırlanmasını istiyebilir.

b) Teşekküllerin yıllık yatırım ve finansman programları bu husustaki Bakanlar Kurulu kararının Bakanlıklarca kendilerine tebliği ile kesinleşir. Devlet Yatırım Bankası Kanunundaki hükümler saklıdır.

Teşekküllere ve müesseselerine ait işletme bütçeleri teşekkül yönetim kurulunun kararı ile kesinleşir.

Yatırım projelerinin hazırlanması ve incelenmesi

MADDE 14. — Teşekküller kalkınma plânına göre kendileri tarafından yapılması gereken yatırımlara ait malî, ekonomik ve teknik etütleri zamanında yaparak projelerini hazırlamakla yükümlüdürler.

Geçici Ko. kabul ettiği metin

Müesseselerin yönetimi

MADDE 12. — Müesseseler, teşekkül yönetim kurulunca atanacak bir müdür ve yönetim komitesi tarafından yönetilir.

Müdür yönetim komitesinin başkanı olup müesseseyi temsil eder.

Yönetim komitesi, müessesenin en yüksek seviyedeki idarecileri arasından seçilen üç görevli ile kuruluş maksat ve gayesine göre geniş ölçüde işçi çalıştırdığı Bakanlar Kurulunca belli edilen müesseselerde işçiler tarafından seçilecek bir işçi üyeden kurulur.

Yönetim komitesi kararları, karar gününü kovalıyan günden itibaren on gün içinde teşekküle gönderilir.

(*) Programlar, bütçeler - hesaplar

Kısa ve uzun vâdeli programla

MADDE 13. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 13 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Yatırım projelerinin hazırlanması ve incelenmesi

MADDE 14. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 14 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

Bir yıla aidolarak hazırlanan projeler bir önceki yılın Eylül ayı sonuna kadar ilgili Bakanlıklara gönderilir. Bakanlıklar, kendilerine gelen projeler üzerinde gerekli incelemeleri yaptıktan sonra bunları yıllık yatırım ve finansman programına dâhil edilmek üzere aynı yılın Ekim ayı sonuna kadar Maliye Bakanlığına intikal ettirirler.

Yıllık yatırım ve finansman programları

MADDE 15. — Teşekküllere ait yıllık genel yatırım ve finansman programı, Maliye Bakanlığınca tarafından, Devlet Plânlama Teşkilâtının da mütalâası alınmak suretiyle hazırlanır. Buna ait incelemelerde finansman imkânları ve teşekküllerin yatırım kapasiteleri göz önünde tutulur. Hazırlanan genel yatırım ve finansman programı Bakanlar Kurulunca en geç aidolduğu yıldan önce gelen yılın Kasım ayı sonuna kadar incelenerek karara bağlanır.

Uzun vâdeli yatırım ve finansman programları ilgili Bakanlığın incelemesinden geçtikten sonra Maliye Bakanlığınca ve Devlet Plânlama Teşkilâtına gönderilir ve incelemelerde nazara alınır.

Yıllık yatırım ve finansman programı üzerinde zaruri görülecek değişiklikler de programın hazırlanmasındaki usullere göre incelenir ve karara bağlanır.

Küçük tamamlama yatırımları ve idame ve yenilemeler

MADDE 16. — Teşekküllerin öz kaynaklarından finanse edilmek kaydıyla proje maliyeti 5 milyon lirayı aşmıyan ve yapılmamaları halinde teşekküllerin verimli olarak çalışmalarını aksatacak mahiyette olan tamamlama yatırımları yönetim kurulunun teklifi, ilgili Bakanlığın uygun görmesiyle; yapılmamaları halinde teşekküllerin verimli olarak çalışmalarını aksatacak mahiyetteki idame ve yenileme yatırımları ise yönetim kurullarının kararı ile yapılır.

Program ve bütçelerin ilgili yerlere gönderilmesi

MADDE 17. — Kesinleşen genel yatırım ve finansman programlarının birer örneği Başbakanlıkça Devlet Plânlama Teşkilâtına ve Yüksek Denetleme Kuruluna, işletme bütçeleri ise teşekküllerce ilgili Bakanlığa ve Yüksek Denetleme Kuruluna gönderilir.

İşletme koordinasyonu

MADDE 18. — Teşekküllere bağlı müesseselerin ve teşekküllerin birbirleriyle ilgili faaliyetlerinde âhenkli çalışmaları esastır.

Bir teşekkülün müesseseleri arasındaki çalışma koordinasyonu teşekkülce, bir Bakanlıkla ilgili teşekküller arasındaki koordinasyon ilgili Bakan tarafından sağlanır.

Ayrı bakanlıklarla ilgili teşekküller arasında koordinasyonu sağlamak üzere Başbakan Yardımcılarından birinin başkanlığında, Maliye Bakanı ve ilgili bakanlar ve ilgili teşekkül genel müdürlerinin iştirakiyle toplantılar tertiplenir. Bu toplantılar gerekli hallerde ilgililer ve her halde altı ayda bir bütün teşekküllerin iştirakiyle yapılır. Bu toplantılarla ilgili sekreteryaya işleri Sanayi Bakanlığınca yürütülür.

Bilâncolar ve netice hesapları ve faaliyet raporları

MADDE 19. — Bilâncolar ve netice hesapları ilgili Bakanlık tarafından Maliye ve Ticaret Bakanlıkları ile Yüksek Denetleme Kurulunun mütalâaları alınmak suretiyle hazırlanan tip örneklere uygun olarak aidoldukları yılı kovalıyan dördüncü ayın sonuna kadar hazırlanır ve Yüksek Denetleme Kuruluna gönderilir.

Geçici Ko. kabul ettiği metin

Yıllık yatırım ve finansman programları

MADDE 15. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 15 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Küçük tamamlama yatırımları ve idame ve yenilemeler

MADDE 16. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 16 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

Program ve bütçelerin ilgili yerlere gönderilmesi

MADDE 17. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 17 nci madde aynen kabul edilmiştir.

İşletme koordinasyonu

MADDE 18. — Teşekküllere bağlı müesseselerin ve teşekküllerin birbirleriyle ilgili faaliyetlerinde âhenkli çalışmaları esastır.

Bir teşekkülün müesseseleri arasındaki çalışma koordinasyonu teşekkülce, bir Bakanlıkla ilgili teşekküller arasındaki koordinasyon ilgili Bakan tarafından sağlanır.

Ayrı bakanlıklarla ilgili teşekküller arasında koordinasyonu sağlamak üzere Başbakan Yardımcılarından birinin başkanlığında, Maliye Bakanı ve ilgili Bakanlar ve ilgili teşekkül genel müdürlerinin iştirakiyle toplantılar tertiplenir. Bu toplantılar gerekli hallerde ilgililer ve her halde altı ayda bir bütün teşekküllerin iştirakiyle yapılır. Bu toplantılarla ilgili sekreterlik işleri Sanayi Bakanlığınca yürütülür.

Bilâncolar ve netice hesapları ve faaliyet raporları

MADDE 19. — Bilâncolar ve netice hesapları ilgili Bakanlık tarafından Maliye ve Ticaret Bakanlıkları ile Yüksek Denetleme Kurulunun mütalâaları alınmak suretiyle hazırlanan tip örneklerle uygun olarak aid oldukları yılı kovalıyan dördüncü ayın sonuna kadar hazırlanır ve faaliyet raporlarıyla birlikte Yüksek Denetleme Kuruluna gönderilir.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

Teşekkül ve müesseselerce, konuların gerektirdiği her türlü ihtiyat, karşılık ve provizyonların ayrılması mecburidir. İhtiyat ve provizyon ve karşılıkların nisbetlerinin ve hesap usullerinin özel kanunlarında belli edilmemesi halinde genel hükümler uygulanır.

Faaliyet raporları yönetim kurulunca yıllık ve uzun vâdeli çalışma programlarına uygun olarak düzenlenir. Bu raporlarda, dönem çalışma sonuçları, program ve bütçelerle bunların mukayesesi, bütçe ve programlarda bulunduğu halde gerçekleştirilemeyen işler gerekçeleriyle gösterilir ve bunlara ait malî analizler yapılır.

D) Denetleme

Denetleme

MADDE 20. — Teşekküller ve müesseseler Yüksek Denetleme Kurulunun özel kanununda gösterilen esaslar dâhilinde, bu kurulun, malî, idari ve teknik denetimine tabidir.

Denetleme sonuçlarının sunulması

MADDE 21. — Yüksek Denetleme Kurulu, teşekküllerin bir yıla ait hesap ve muameleleri üzerindeki incelemelerini en geç ertesi yılın Eylül ayı sonuna kadar tamamlayarak bunlar hakkında düzenlenen raporları Başbakanlığa verir.

E) Muhasebe sistemleri, faaliyet sınırı, fiyat ve tarifeler, personel

Muhasebe sistemleri

MADDE 22. — Teşekküllerin ve bunlara bağlı müesseselerin hesapları, maliyetleri, gerçek malî durumu ve işletme faaliyeti sonuçlarını açık olarak gösterecek ve sağlam idare kararları için gerekli bilgileri muntazam aralıklarla verecek şekilde tutulur.

Teşekküllerin hesap dönemi takvim yılıdır.

Faaliyet sınırı ve gaye

MADDE 23. — Teşekküller kuruluş gayeleri dışında faaliyette bulunamazlar.

İşletme ve idarede prensip kârlılık ve verimliliklidir. Her teşekkül kendisine verilen sermayeyi ve sağlanan diğer kaynakları bu esasa göre kullanmaya ve değerlendirmeye mecburdur.

Teşekküllerin her türlü personeli bu prensibe uygun olarak gereken gayret ve basireti göstermekten sorumludurlar.

Fiyat ve tarifeler

MADDE 24. — Teşekküller mal ve hizmet fiyatlarını tesbitte serbesttirler.

Bu mal ve hizmetlerden temel mal ve hizmet mahiyetinde olanların fiyatları Bakanlar Kurulunca tesbit edilebilir. Tesbit olunan fiyatlar maliyetin altında bulunduğu takdirde zarar, en geç aidolduğu yılı kovalyan yılın genel bütçesine konulacak ödenekle kapatılır.

Zararın miktarı ilgili Bakanlık ve Maliye Bakanlığınca müştereken tesbit olunur.

Teşekküllere, kalkınma plânı ve yıllık programa aykırı olmamak kaydı ile Bakanlar Kurulunca verilecek görevlerden doğacak zararlar 2 nci fıkradaki esaslar dâhilinde bütçeden karşılanır. Bu görevler teşekküllerin çalışma alanları dışında olamaz.

Geçici Ko. kabul ettiği metin

Teşekkül ve müesseselerce, kanunların gerektirdiği her türlü ihtiyat, karşılık ve provizyonların ayrılması mecburidir. İhtiyat ve provizyon ve karşılıkların nisbetlerinin ve hesap usullerinin teşekküllerin özel kanunlarında belli edilmemesi halinde genel hükümler uygulanır.

Faaliyet raporları yönetim kurulunca yıllık ve uzun vâdeli çalışma programlarına uygun olarak düzenlenir. Bu raporlarda, dönem çalışma sonuçları, program ve bütçelerle bunların mukayesesi, bütçe ve programlarda bulunduğu halde gerçekleştirilemeyen işler gerekçeleriyle gösterilir ve bunlara ait malî analizler yapılır.

D) Denetleme

Denetleme

MADDE 20. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 20 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Denetleme sonuçlarının sunulması

MADDE 21. — Yüksek Denetleme Kurulu, teşekküllerin bir yıla ait hesap ve muameleleri üzerindeki incelemelerini en geç ertesi yılın Eylül ayı sonuna kadar tamamlayarak bunlar hakkında düzenlenen raporları kendi kanununda gösterilen mercilere verir.

E) Muhasebe sistemleri, faaliyet sınırı, fiyat ve tarifeler, personel

Muhasebe sistemleri

MADDE 22. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 22 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Faaliyet sınırı ve gaye

MADDE 23. — Teşekküller kuruluş gayeleri dışında faaliyette bulunamazlar.

İşletme ve idarede prensip kârlılık ve verimliliklidir. Her teşekkül kendisine verilen sermayeyi ve sağlanan diğer kaynakları bu esasa göre kullanmaya ve değerlendirmeye mecburdur.

Teşekküllerin her türlü personeli bu prensibe uygun olarak gereken gayret ve basireti göstermekle yükümlüdür.

Fiyat ve tarifeler

MADDE 24. — Teşekküller mal ve hizmet fiyatlarını tesbitte serbesttirler.

Bu mal ve hizmetlerden temel mal ve hizmet mahiyetinde olanların fiyatları gerektiğinde Bakanlar Kurulunca tesbit edilebilir. Tesbit olunan fiyatlar maliyetin altında bulunduğu takdirde zarar, en geç aidolduğu yılı kovalıyan yılın genel bütçesine konulacak ödenekle kapatılır.

Zararın miktarı ilgili Bakanlık ve Maliye Bakanlığınca müştereken tesbit olunur.

Teşekküllere, Kalkınma Plânı ve yıllık programa aykırı olmamak kaydı ile Bakanlar Kurulunca verilecek görevlerden doğacak zararlar 2 nci fıkradaki esaslar dâhilinde bütçeden karşılanır. Bu görevler teşekküllerin çalışma alanları dışında olamaz.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

Atama ve işe alma

MADDE 25. — Teşekküllerin personeli yönetim kurulları tarafından atanır. Yönetim kurullarının bu yetkilerini alt kademelere kısmen vermeleri caizdir.

Yönetim kurulu üyesi olan teşekkül personelinin atanması ilgili Bakanın inhası ile Bakanlar Kurulunca yapılır.

Her teşekkül için, kadro sınıflandırılması, idari ve teknik personelde aranacak nitelikler, işe alma, nakil, terfi, işe son verme ve disiplin cezaları gibi konuları düzenlemek üzere bir yönetmelik hazırlanır. Yönetmelik ilgili Bakanlığın tasvibi ile yürürlüğe girer.

BÖLÜM - III.

İştirakler

Devlet iştiraklerinin yönetimi

MADDE 26. — Devlet hissesinin % 15 den fazla olduğu ortaklıkların yönetim kurullarında Maliye Bakanlığını temsilen en az bir üye bulunur.

Maliye Bakanlığı Türk Ticaret Kanunu gereğince ortakların haiz oldukları bütün haklara sahiptir; bunlar temsilcinin varlığı ileri sürülerek kayıtlanamaz.

Maliye Bakanlığı temsilcileri, buldukları ortaklıkların faaliyetleri ve malî durumları hakkında, belirtilecek esaslara göre, Maliye Bakanlığına ve Devlet Yatırım Bankasına bilgi vermekle yükümlüdürler.

Maliye Bakanlığı temsilcileri bu Bakanlık veya ilgili Bakanlık mensupları arasından veya dışardan atanırlar.

Devletin iştiraki bulunan ortaklıkların en son yıla ait bilanço ve netice hesapları cetvelleri, genel bütçe gerekçesine eklenerek Büyük Millet Meclisine sunulur.

Teşekkül iştiraklerinin yönetimi

MADDE 27. — Teşekkül hissesinin % 15 den fazla olduğu ortaklıkların yönetim kurullarında en az bir teşekkül temsilcisi bulunur.

Teşekkül, T. Ticaret Kanunu gereğince ortakların haiz oldukları biçimle haklara sahiptir, bunlar temsilcinin varlığı ileri sürülerek kayıtlanamaz.

Teşekkül temsilcileri, buldukları ortaklığın faaliyetleri ve malî durumları hakkında, belirtilecek esaslara göre, Devlet Yatırım Bankasına ve teşekküle bilgi vermekle mükelleftirler.

Her teşekküle ait iştiraklerin bulunduğu ortaklıkların bilanço ve netice hesapları cetvelleri dördüncü ayın sonuna kadar hazırlanıp teşekküllerin yıllık bilanço ve netice hesapları cetvellerine bağlanır.

BÖLÜM : IV

Çeşitli hükümler

Teşekkül ve müesseseler mallarının ceza yönünden Devlet malı sayılmaları

MADDE 28. — Teşekküllerin ve müesseselerin malları ve her çeşit mevcutları aleyhine işlenen suçlar Devlet malı aleyhine işlenmiş sayılır ve bunlar için Türk Ceza Kanununun bu fiillere mürettep cezaları uygulanır.

Geçici Ko. kabul ettiği metin

Atama ve işe alma

MADDE 25. — Millet Meclisinin kabul ettiği 25 nci madde aynen kabul edilmiştir.

BÖLÜM : III.

İştirakler

MADDE 26. — Devlet hissesinin % 15 den fazla olduğu ortaklıkların yönetim kurullarında Maliye Bakanlığını temsilen bir üye bulundurulabilir.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mevcut ortaklıkların kanun ve ana sözleşmelerindeki hükümler saklıdır.

Maliye Bakanlığı Türk Ticaret Kanunu gereğince ortakların haiz oldukları bütün haklara sahiptir; bunlar temsilcinin varlığı ileri sürülerek kayıtlanamaz.

Maliye Bakanlığı temsilcileri, buldukları ortaklıkların faaliyetleri ve malî durumları hakkında, belirtilecek esaslara göre, Maliye Bakanlığına bilgi vermekle yükümlüdürler.

Maliye Bakanlığı temsilcileri bu Bakanlık veya ilgili Bakanlık mensupları arasından veya dışardan atanırlar.

Devletin iştiraki bulunan ortaklıkların en son yıla ait bilanço ve netice hesapları cetvelleri, genel bütçe gerekçesine eklenerek Büyük Millet Meclisine sunulur.

Teşekkül iştiraklerinin yönetimi

MADDE 27. — Teşekkül hissesinin % 15 den fazla olduğu ortaklıkların yönetim kurullarında bir teşekkül temsilcisi bulundurulabilir.

Teşekkül, T. Ticaret Kanunu gereğince ortakların haiz oldukları bircümle haklara sahiptir, bunlar temsilcinin varlığı ileri sürülerek kayıtlanamaz.

Teşekkül temsilcileri, buldukları ortaklığın faaliyetleri ve malî durumları hakkında, belirtilecek esaslara göre, Maliye Bakanlığına ve teşekküle bilgi vermekle mükelleftirler.

Her teşekküle ait iştiraklerin bulunduğu ortaklıkların bilanço ve netice hesapları cetvelleri dördüncü ayın sonuna kadar hazırlanıp teşekküllerin yıllık bilanço ve netice hesapları cetvellerine bağlanır.

BÖLÜM : IV

Çeşitli hükümler

Teşekkül ve müessese mallarının ceza yönünden Devlet malı sayılmaları

MADDE 28. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 28 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

Sözleşme ile çalıştırma ve tazminat

MADDE 29. — Teşekküllerin genel müdürleri, genel müdür yardımcıları, yönetim kurulu üyeleri ve müessese müdürlerinin mukavele ile çalıştırılmaları caizdir. Bu kimselere verilecek ücret Bakanlar Kurulunca tesbit edilir.

Bu şekilde çalıştırılanlardan memurluktan gelenlerin mukaveleli hizmet süresi terfilerine sayılır ve ödenmesi gereken katılma paylarının tamamını ödemeleri kaydıyla emeklilik ve sair hakları devam eder.

Özel sermaye tarafından seçilen yönetim kurulu üyesine toplantı başına verilecek huzur hakkı miktarı yönetim kurulunca belli edilir. Bu konudaki karara bahis konusu üye katılamaz.

Birinci fıkrada sayılan kimselerden mukavele ile çalıştırılmayanlara 7244 sayılı Kanun hükümlerine tabi olmaksızın Bakanlar Kurulunca tesbit edilecek miktarda tazminat verilir.

İkramiyeler

MADDE 30. — Teşekküllerin yönetim kurulu Başkan ve üyeleri dâhil olmak üzere her çeşit personeline (işçiler dâhil), geniş ölçüde işçi çalıştıran teşekküllerden Bakanlar Kurulunca belli edilenlerde kârın % 10 unu, bunlar dışında kalanlarda kârın % 5 ini geçmemek ve bir aylık ücret tutarını aşmamak üzere yönetim kurulunun teklifi ve ilgili Bakanın onayı ile ikramiye verilir.

Kârlarından, yukarıki fıkra gereğince, ikramiye olarak ayrılacak meblâğlar bir aylık maaş veya ücret tutarında ikramiye verilmesine yetmiyen teşekküller, fiyatları Bakanlar Kurulunca belli edilen mal ve hizmetlerin üretimi veya satışı ile uğraşan teşekküllerle bilançoları zararlı kapanmış olan teşekküller memur ve hizmetlilerine ne suretle ikramiye verileceği hususu tüzükte gösterilir. Bu teşekküller memur ve hizmetlilerine verilecek ikramiye bir aylık maaş veya ücret tutarını aşamaz.

Görevlerinde olağanüstü gayret göstermek suretiyle kârlılık ve verimliliği artıranlara veya işletme faaliyetlerine yararlı buluş getirenlere yönetim kurulunun teklifi ve ilgili Bakanlığın onayı ile üç aylık ücret tutarına kadar ikramiye verilebilir. Bu sınırın üstünde ikramiyeye lâyık görülenler Bakanlar Kurulu kararı ile altı aylık ücret tutarını aşmamak üzere ikramiye ve Bakanlar Kurulu takdîrnamesi ile taltif olunabilirler. Bu ikramiye ve takdîrnamenin verilmesine ait esaslar tüzükte belirtilir.

Vekâlet ücretlerinin dağıtımı

MADDE 31. — Bu kanun hükümlerine tabi teşekkül ve müesseselerin hukuk işleri müdürlüğünde ve hukuk müşavirliklerinde çalışan müdür, müdür yardımcısı, hukuk müşaviri ve yardımcısı ile müşavir avukat, avukat, raportör avukatlara ve dâva ve takip işlerinde çalışan ücretli personele; mahkeme ve icralarca teşekkül veya müessese lehine hükmolunup borçlusundan teşekkül veya müessese tarafından tahsil olunan vekâlet ücretlerinden teşekkül veya müesseseye kalan kısmı, 1389 sayılı Kanun hükümleri uyarınca ve 7244 sayılı Kanunda tâyin edilen hadler dâhilinde tevzi ve tediye olunur.

Başka iş ve hizmet yasağı

MADDE 32. — Teşekküllerin yönetim kurulu başkan ve üyeleriyle kadroya dâhil her çeşit idari ve teknik personeli başka hiçbir işle meşgul olamazlar, ücretsiz de olsa sürekli veya geçici hiçbir hizmet kabul edemezler.

Geçici Ko. kabul ettiği metin

Sözleşme ile çalıştırma ve tazminat

MADDE 29. — Teşekküllerin genel müdürleri, genel müdür yardımcıları, yönetim kurulu üyeleri ve müessese müdürlerinin sözleşme ile çalıştırılmaları caizdir. Bu kimselere verilecek ücret Bakanlar Kurulunca tesbit edilir.

Bu şekilde çalıştırılanlardan memurluktan gelenlerin sözleşmeli hizmet süresi terfilerine sayılır ve ödenmesi gereken katılma paylarının tamamını ödemeleri kaydıyla emeklilik ve sair hakları devam eder.

Özel sermaye tarafından seçilen yönetim kurulu üyesine toplantı başına verilecek huzur hakkı veya ücret miktarı Bakanlar Kurulunca belli edilir.

Birinci fıkrada sayılan kimselerden sözleşme ile çalıştırılmıyanlara 7244 sayılı Kanun hükümlerine tabi olmaksızın Bakanlar Kurulunca tesbit edilecek miktarda tazminat verilir.

İkramiyeler

MADDE 30. — Teşekküllerin yönetim kurulu başkan ve üyeleri dâhil olmak üzere her çeşit personeline (işçiler dâhil), geniş ölçüde işçi çalıştıran teşekküllerden Bakanlar Kurulunca belli edilenlerde kârın % 10 unu, bunlar dışında kalanlarda kârın % 5 ini geçmemek ve bir aylık ücret tutarını aşmamak üzere yönetim kurulunun teklifi ve ilgili Bakanın onayı ile ikramiye verilebilir.

Kârlarından, yukarıki fıkra gereğince, ikramiye olarak ayrılacak meblâğlar bir aylık maaş veya ücret tutarında ikramiye verilmesine yetmiyen teşekküllerle fiyatları Bakanlar Kurulunca belli edilen mal ve hizmetlerin üretimi veya satışı ile uğraşan teşekküllerin her çeşit personeline ne suretle ikramiye verileceği hususu tüzükte gösterilir. Bu teşekküllerin her çeşit personeline verilecek ikramiye bir aylık maaş veya ücret tutarını aşamaz.

Görevlerinde olağanüstü gayret göstermek suretiyle kârlılık veya verimliliği artıranlara veya işletme faaliyetlerine yararlı buluş getirenlere yönetim kurulunun teklifi ve ilgili Bakanlığın onayı ile üç aylık ücret tutarına kadar ikramiye verilebilir. Bu sınırın üstünde ikramiyeye lâyık görülenler Bakanlar Kurulu kararı ile altı aylık ücret tutarını aşmamak üzere 7244 sayılı Kanuna tabi olmaksızın ikramiye ve Bakanlar Kurulu takdirdamesi ile taltif olunabilirler. Bu ikramiye ve takdirdamenin verilmesine ait esaslar tüzükte belirtilir.

Kârlılık veya verimliliğin artırılmasına fiilen müessir olan personele, kârlılık veya verimliliğin artışıyla oranlı olarak, 7244 sayılı Kanuna tabi olmaksızın, Bakanlar Kurulunca tesbit edilecek esaslar dâhilinde teşvik primi verilebilir.

Vekâlet ücretlerinin dağıtımı

MADDE 31. — Bu kanun hükümlerine tabi teşekkül ve müesseselerin hukuk işleri müdürlüğünde ve hukuk müşavirliklerinde çalışan müdür, müdür yardımcısı, hukuk müşaviri ve yardımcısı ile müşavir avukat, avukat, raportör avukatlara ve dâva ve takip işlerinde çalışan ücretli personele; mahkeme ve icralarca teşekkül veya müessese lehine hükmedilip borçlusundan teşekkül veya müessese tarafından tahsil olunan vekâlet ücretlerinden teşekkül veya müesseseye kalan kısmı, 1389 sayılı Kanun hükümleri uyarınca ve 7244 sayılı Kanunda tâyin edilen hadler dâhilinde tevzi ve tediye olunur.

Başka iş ve hizmet yasağı

MADDE 32. — Teşekküllerin yönetim kurulu başkan ve üyeleriyle müesseselerin yönetim komitesi başkan ve üyeleri ve kadroya dâhil her çeşit idari ve teknik personeli başka hiçbir işle meşgul olamazlar, ücretsiz de olsa sürekli veya geçici hiçbir hizmet kabul edemezler.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

Yönetim kurulları başkan ve üyeleri yukardaki yasaklardan başka çalıştıkları teşekküllerin faaliyet konusuna giren mal ve hizmetlerin istihsal ve ticareti işlerini şahısları adına veya ortak olarak yapamazlar.

Üniversite ve yüksek okullarda profesörlük ve öğretmenlik, orta dereceli okullarda ve bu okullara bağlı birlik ve kurumlar tarafından açılacak kurslarda öğretmenlik, esas görevlerine halel gelmemesi ve yönetim kurulu ve yönetim komitesince uygun görülmesi şartıyla, bu maddede yazılı yasak hükmünün dışındadır.

Bu kanuna tâbi teşekküllerle bunlara bağlı müesseselerin, yönetim kurulu ve yönetim komitesi üyeleri, genel müdürler ve müessese müdürleri dışında kalan her türlü memurları iştirakin bulunduğu şehirde teşekkülün kifayetsiz memuru bulunmazsa bir başka yerdeki kifayetsiz personeli yönetim kurullarının muvaffakatiyle, bu teşekküllerin iştiraklerinden yalnız birinin idare meclisinde, murakıplığında veya tasfiye memurluğunda bulunabilirler. Bunlara bu görevleri için iştirakçe verilecek ücret miktarı, yürürlükteki kanunların belirttiği sınırı aşıyorsa fazlası ana teşekküle irat kaydedilir.

İktisadi Devlet Teşekkülleri genel müdürleri ile müessese müdürlerinin veya görevlendirecekleri kimselerin İşçi Sigortaları Yönetim Kurulunda bulunmaları bu maddede yazılı hizmet sağından sayılmaz.

Bu madde hükümlerine aykırı hareket edenlerin işlerine son verilir ve aykırı hareketin devam süresince teşekkülce ödenen her türlü özlük hakları iki kat olarak geri alınır.

Sırları muhafaza mecburiyeti ve memurların suçları

MADDE 33. — Teşekküllerle müesseselerin paralarına ve para hükmündeki evrak ve senetlerine ve diğer mevcutlarına karşı ve bilanço, tutanak, rapor ve benzeri her türlü belge ve defterleri üzerinde suç işleyen genel müdür, genel müdür yardımcıları, müessese müdürleri, yönetim kurulu ve yönetim komitesi üyeleri ve her türlü teşekkül personeli, Devlet memurları hakkında uygulanan cezayı görürler.

Bunlar görevlerini yaptıkları sırada öğrendikleri sırlardan açıklamasında zarar bulunanları mâkul bir sebebe dayanmaksızın açıklarlarsa bir aydan bir yıla kadar hapis ve bin liradan beş bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar. Haklarında bu kanuna tâbi teşekkül ve müesseselerde ve Devlet hizmetinde çalışmaktan mahrumiyet cezası verilebilir.

Istisnalar ve saklı hükümler

MADDE 34. — 1. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası bu kanun hükümlerine tabi değildir.

2. a) Yabancı sermayeyi teşvik Kanunundan faydalanan gerçek ve tüzel kişilerle kurulmuş olan ortaklıklara ait kanun ve ana sözleşmeler ile,

b) Petrol Kanunundan faydalanan tüzel kişiliği haiz ortaklıklara ait kanun ve ana sözleşmeler hükümleri saklıdır.

Tüzük

MADDE 35. — Bu kanunun uygulanmasını düzenlemek üzere, yürürlüğe girişinden itibaren altı ay içinde Maliye Bakanlığınca ilgili Bakanlıklar ve Yüksek Denetleme Kurulunun mütalâası alınarak bir tüzük hazırlanır ve yürürlüğe konulur.

Kaldırılan hükümler

MADDE 36. — 3460 sayılı Kanunla ek ve değişikliklerin ve teşekküllerin özel kanunlarındaki bu kanuna aykırı bütün hükümleri, 3659 sayılı Kanunun 4621 sayılı Kanunla değiştirilen 13 ncü maddesinin C, E ve G bentleri kaldırılmıştır.

Geçici Ko. kabul ettiği metin

Bunların eşleriyle reşit olmayan füruları bu teşekküllerin faaliyet konusuna giren mal ve hizmetlerin istihsal ve ticareti işlerini şahısları adına veya ortak olarak yapamazlar.

Teşekküller tarafından açılacak kurslarda öğretmenlik, esas görevlerine hanel gelmemesi ve yönetim kurulu ve yönetim komitesince uygun görülmesi şartıyla, bu maddede yazılı yasak hükmünün dışındadır.

Teşekküllerle müesseselerin, yönetim kurulu ve yönetim komitesi üyeleri, genel müdürler ve müessese müdürleri dışında kalan her çeşit idari ve teknik personeli yönetim kurullarının muvafakıyetiyle, bu teşekküllerin aynı şehirde bulunan iştiraklerinden yalnız birinin idare meclisinde, murakıplığında veya tasfiye memurluğunda bulunabilirler. Bunlara bu görevleri için iştirakçe verilecek ücret miktarı, yürürlükteki kanunların belirttiği sınırı aşıyorsa fazlası teşekküle gelir kaydedilir.

İşçi Sigortaları Kurumu Yönetim Kurulunda veya teşekkülün faaliyetiyle ilgili sosyal, meslekî ve benzeri kuruluşların yönetim ve denetim organlarında alınacak görevler bu maddede yazılı hizmet yasağı kapsamına girmez.

Bu madde hükümlerine aykırı hareket edenlerin işlerine son verilir ve aykırı hareketin devam süresince teşekkülce ödenen her türlü özlük hakları iki kat olarak geri alınır.

Sırları muhafaza mecburiyeti ve memurların suçları

MADDE 33. — Teşekküllerle müesseselerin paralarına ve para hükmündeki evrak ve senetlerine ve diğer mevcutlarına karşı ve bilânço, tutanak rapor ve benzeri her türlü belge ve defterleri üzerinde suç işliyen yönetim kurulu ve yönetim komitesi başkan ve üyeleriyle diğer her çeşit personeli, Devlet memurları hakkında uygulanan cezayı görürler.

Bunlar görevlerini yaptıkları sırada öğrendikleri sıklardan açıklanmasında zarar bulunanları mâkul bir sebebe dayanmaksızın açıklarsa bir aydan bir yıla kadar hapis ve bin liradan beş bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar. Haklarında bu kanuna tabi teşekkül ve müesseselerde ve Devlet hizmetinde çalışmaktan mahrumiyet cezası verilebilir.

İstisnalar ve saklı hükümler

MADDE 34. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 34 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Tüzük

MADDE 35. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 35 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Kaldırılan hükümler

MADDE 36. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 36 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

BÖLÜM : V

Geçici hükümler

Yeniden değerlendirme

GEÇİCİ MADDE 1. — İktisadi Devlet Teşekküllerinin bütün aktif ve pasifleri geçici 5 nci madde gereğince kurulan komisyon tarafından belli edilecek esaslara göre yeniden değerlendirilir.

Geçiş döneminde yönetim

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanuna uygun olarak hazırlanacak kuruluş kanunları yürürlüğe girinceye kadar teşekküllerin yönetim organları bu kanuna göre kurulur. Teşekkül bünyesinden Yönetim Kuruluna katılacak üyeler ilgili Bakanın teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca belli edilir. Yönetim organlarının bu şekilde kurulması bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren iki ay içinde yapılır.

3460 ve 23 sayılı kanunlara tabi olup da bu kanunun şümulüne girmiyen Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve kurumlar, kuruluş ve işleyişlerini düzenleyecek kanunlar yürürlüğe girinceye kadar 23 sayılı Kanuna göre kurulan organlar tarafından yönetilirler. Özel kanunlarında, çalışmalarında hüküm bulunmayan hususlarda bu kanun hükümleri uygulanır.

Devlet ve teşekkül iştiraklerinin tasfiyesi

GEÇİCİ MADDE 3. — Teşekkül iştiraklerinden teşekküllerin faaliyet konuları dışında olanların tasfiyesi bu kanunun yayımı tarihinden başlayarak 3 yıl içinde bitirilir. Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mevcut Devlet iştiraklerinden 3 yıl içinde devir ve tasfiyesine Bakanlar Kurulunca lüzum görülenler için Bakanlar Kuruluna devir ve tasfiyesi yetkisi verilmiştir. Bunlardan bu süre içinde devir ve tasfiye işlemine başlanılmamış olanların devir ve tasfiyeleri bu kanunun 5 nci maddesi hükmüne tabidir.

Teşekküllerin özel kanunları

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu kanun şümulüne giren teşekküllerin ilgili oldukları bakanlıklar kanunen kendileriyle ilgili teşekküllerin kuruluş kanunlarını en geç bu kanunun yürürlüğe girişinden itibaren 6 ay içinde geçici 5 nci maddeye göre kurulan komisyonun da mütalâasını alarak hazırlar ve Hükümete tevdi ederler.

Kamu İktisadi Teşebbüsleri Reorganizasyon Komisyonu

GEÇİCİ MADDE 5. — Bu kanun hükümlerine intibakı sağlamak için aşağıdaki görevleri ifa etmek üzere Maliye Bakanlığına bağlı olarak «İktisadi Devlet Teşekkülleri Reorganizasyon Komisyonu» kurulur.

- a) Teşekkülleri kuruluş kanununa intibak ettirmek için yapılacak çalışmalarını koordine etmek,
- b) Mevcut teşekkülleri ayrı ayrı inceliyerek bunlara verilmesi gereken hukukî bünye hakkında teklifte bulunmak,
- c) Teşekküllerin faaliyet sahalarını tesbit, mevcut müessese ve işletmelerin diğer teşekküllere devri veya bir teşekkülde toplanması hususunu incelemek ve bu konularda teklifte bulunmak,
- d) Teşekküllerin mali bünyelerini incelemek ve bu konuda alınması gereken tedbirleri tesbit etmek,

Geçici Ko. kabul ettiği metin

Bölüm : V

Geçici hükümler

İktisadi Devlet Teşekküllerini yeniden düzenleme Komisyonu

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanun hükümlerine intıbakı sağlamak için yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde Maliye Bakanlığına bağlı olarak «İktisadi Devlet Teşekküllerini yeniden düzenleme komisyonu» kurulur.

Bu komisyon Maliye, Sanayi ve Ticaret Bakanlıklarıyla Devlet Plânlama Teşkilâtını ve Yüksek Murakabe Heyetini ve Devlet Personel Dairesini temsil eden 6 üyeden kurulur. Teşekküllere ait hususlarda ilgili bakanlık temsilcisi komisyona üye olarak katılır. Komisyona Maliye Bakanlığı temsilcisi Başkanlık eder. Bu komisyonda dairelerini temsil eden memurların daireleri ile bağı devam eder. Özlük hakları dairelerince ödenir.

Komisyon geçici olup kuruluşundan itibaren en fazla iki yıl içinde çalışmalarını bitirerek dağılır. Komisyon devamlı olarak Ankara'da vazife görür.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

e) Devlet teşekkül ve iştiraklerini incelemek, bunların tasfiyesi veya devri hususunda teklifte bulunmak,

f) Teşekküllerin aktif ve pasif kıymetlerinin yeniden değerlendirilmesine ait esasları tesbit etmek,

g) Muhasebe usullerinin ıslahı ve yeknesaklaştırılması için esaslar tesbit etmek,

h) Teşekküllerin bünyesinde yapılması gerekli teknik ve idari ıslahata ait incelemeleri yaptırmak ve bu inceleme sonuçlarını tophiyarak ele alınması gereken tedbirler hakkında tavsiyelerde bulunmak,

i) Bu hususlarla ilgili olmak üzere lüzum görülecek diğer işleri yapmak.

Komisyon Maliye, Sanayi ve Ticaret bakanlıklarıyla Devlet Plânlama Teşkilâtını ve Yüksek Murakabe Kurulunu ve Devlet Personel Dairesini temsil eden 6 üyeden kurulur. Teşekküllere ait hususlarda ilgili Bakanlık temsilcisi komisyona üye olarak katılır. Komisyona Maliye Bakanlığı temsilcisi Başkanlık eder. Bu komisyonda dairelerini temsil eden memurların daireleri ile bağı devam eder. Özlük hakları dairelerince ödenir.

Komisyon geçici olup kuruluşundan itibaren en fazla iki yıl içinde çalışmalarını bitirerek dağılır.

Komisyon, İktisadi Devlet Teşekkülleri hakkında her türlü incelemeyi yapabileceği gibi bu teşekküllerin memur ve müstahdemlerini, özlük hakları teşekküllerince karşılanmak üzere geçici olarak çalıştırabilir, veya dışardan mütehassis veya yardımcı personel kullanabilir.

Komisyonun giderleri 154 sayılı Kanuna göre Maliye Bakanlığı bütçesine konulan ödenekten karşılanır.

Komisyon üyelerine, uzmanlara ve diğer personele verilecek ücret ve diğer özlük haklar Bakanlar Kurulunca tâyin olunur. Bu ödemeler 7244 sayılı Kanuna tabi değildir. Komisyonun çalışma şekli Maliye Bakanlığınca bir yönetmelikle belli edilir. Komisyonca hazırlanacak rapor, teklif ve tavsiyeler Maliye Bakanlığına verilir.

Geçici Ko. kabul ettiği metin

Komisyon, İktisadi Devlet Teşekkülleri hakkında her türlü incelemeyi yapabileceği gibi bu teşekküllerin memur ve müstahdemlerini özlük hakları teşekküllerince karşılanmak üzere geçici olarak çalıştırabilir, veya dışardan mütehassıs veya yardımcı personel kullanabilir.

Komisyonun giderleri 154 sayılı Kanuna göre Maliye Bakanlığı bütçesine konulan ödenekten karşılanır.

Komisyon üyelerine, uzmanlara ve diğer personele verilecek ücret ve diğer özlük hakları Bakanlar Kurulunca tâyin olunur. Bu ödemeler 7244 sayılı Kanuna tabi değildir. Komisyonun çalışma şekli Maliye Bakanlığınca kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren bir ay içinde bir yönetmelikle belli edilir. Komisyonca hazırlanacak rapor, teklif ve tavsiyeler Maliye Bakanlığına verilir.

Komisyonun görevleri şunlardır :

- a) Teşekkülleri Kuruluş Kanununa intibak ettirmek için yapılacak çalışmaları koordine etmek,
- b) Mevcut teşekkül, kurum, müessese ve ortaklıkları ayrı ayrı inceliyerek bunlara verilmesi gereken hukukî bünye hakkında teklifte bulunmak,
- c) Teşekküllerin faaliyet sahalarını tesbit, mevcut müessese ve işletmelerin diğer teşekküllere devri veya bir teşekkülde toplanması hususunu incelemek ve bu konularda teklifte bulunmak,
- d) Teşekküllerin malî bünyelerini incelemek ve bu konuda alınması gereken tedbirleri tesbit etmek,
- e) Devlet ve teşekkül iştiraklerini incelemek, bunların tasfiyesi veya devri hususunda teklifte bulunmak,
- f) Teşekküllerin aktif ve pasif kıymetlerinin yeniden değerlendirilmesine ait esasları tesbit etmek,
- g) Muhasebe usullerinin ıslahı ve yeknesaklaştırılması için esaslar tesbit etmek,
- h) Teşekküllerin bünyesinde yapılması gerekli teknik ve idari ıslahata ait incelemeleri yaptırmak ve bu inceleme sonuçlarını tophyarak alınması gereken tedbirler hakkında tavsiyelerde bulunmak,
- i) Bu hususlarla ilgili olmak üzere lüzum görülecek diğer işleri yapmak,
- j) Geçici 4 ncü madde uyarınca Bakanlıklardan gelen teşekküllerin kuruluş kanunlarını inceleyerek bunları koordine etmek ve 3 ay içinde Bakanlıklara iade etmek.

Yeniden değerlendirme

GEÇİCİ MADDE 2. — İktisadi Devlet Teşekküllerinin bütün aktif ve pasifleri geçici 1 nci madde gereğince kurulan komisyon tarafından belli edilecek esaslara göre yeniden değerlendirilir.

Sabit kıymetlerle ilgili aktif ve pasif unsurların yeniden değerlendirilmesinde ve bunlara ait amortismanların ayrılmasında Vergi Usul Kanunu hükümleri uygulanır.

Devlet ve teşekkül iştiraklerinin tasfiyesi

GEÇİCİ MADDE 3. — Teşekkül iştiraklerinden teşekküllerin faaliyet konuları dışında olanların tasfiyesi bu kanunun yayımı tarihinden başlayarak 3 yıl içinde bitirilir. Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mevcut Devlet iştiraklerinden devir ve tasfiyesine Bakanlar Kurulunca lüzum görülenler için Bakanlar Kuruluna üç yıl içinde devir ve tasfiyesi yetkisi verilmiştir. Bunlardan bu süre içinde devir ve tasfiye işlemine başlanılmamış olanların devir ve tasfiyeleri bu kanunun 5 nci maddesi hükümlerine tabidir.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

GEÇİCİ MADDE 6. — Kamu İktisadi Teşebbüslerinin denetlenmesi ile ilgili Yüksek Denetleme Kurulu hakkındaki Kanun yürürlüğe girinceye kadar 3460 ve 23 sayılı kanunların Yüksek Murakabe Heyeti ile ilgili hükümleri uygulanır.

21 nci madde hükümleri saklıdır.

GEÇİCİ MADDE 7. — İktisadi Devlet Teşekküllerine ait personel rejimi yeniden düzenleninceye kadar, bu kanunun 30 ncu maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına göre verilecek ikramiye yerine, 7244 sayılı Kanunun esasları dâhilinde 3659 sayılı Kanunun 4621 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 13 ncü maddesinin (C), (E) ve (G) fıkralarında verilmesi hükmüne bağlanmış bulunan ikramiye, prim ve temettü verilir.

Yürürlük hükmü

MADDE 37. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme hükmü

MADDE 38. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Geçici Ko. kabul ettiği metin

Teşekküllerin özel kanunları

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu kanun şümulüne giren teşekküllerin ilgili oldukları Bakanlıklar kanunen kendileriyle ilgili teşekküllerin kuruluş kanunlarını en geç bu kanunun yürürlüğe girişinden itibaren 6 ay içinde geçici 1 nci maddeye göre kurulan komisyonun da mütalâasını alarak hazırlar ve Hükümete tevdi ederler.

Komisyonca incelenerek Bakanlıklara iade edilen tasarılar Bakanlıklarca derhal Hükümete sunulur.

Hükümet bunları üç ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk eder.

GEÇİCİ MADDE 5. — Bu kanuna uygun olarak hazırlanacak kuruluş kanunları yürürlüğe girinceye kadar teşekküllerin yönetim organları bu kanuna göre kurulur. Teşekkül bünyesinden yönetim kuruluna katılacak üyeler ilgili Bakanın teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca belli edilir. Sanayi, Tarım ve Ulaştırma alanında çalışan teşekküllerden hangilerinin yönetim kurullarında işçi üyenin bulunacağı Bakanlar Kurulunca belli edilir. Yönetim organlarının bu şekilde kurulması bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren iki ay içinde yapılır.

3460 ve 23 sayılı kanunlara tabi olup da bu kanunun şümulüne girmiyen Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve kurumlar, kuruluş ve işleyişlerini düzenleyecek kanunlar yürürlüğe girinceye kadar 23 sayılı Kanuna göre kurulan organlar tarafından yönetilirler. Özel kanunlarında, çalışmaları hakkında hüküm bulunmayan hususlarda bu kanun hükümleri uygulanır.

Bu teşebbüs ve kurumların genel müdür ve yardımcılığıyla yönetim organları üyeleri ve müesseses müdürleri de 29 ncu madde hükmünden yararlanırlar.

GEÇİCİ MADDE 6. — Kamu İktisadi Teşebbüslerinin denetlenmesi ile ilgili Yüksek Denetleme Kurulu hakkındaki Kanun yürürlüğe girinceye kadar 3460 ve 23 sayılı kanunların Yüksek Murakabe Heyeti ile ilgili hükümleri uygulanır.

21 nci madde hükümleri saklıdır.

Bu kanunun 21 nci madesinde bahis konusu Yüksek Denetleme Kurulunca düzenlenecek raporlardan 1962 takvim yılı hesap ve muamelelerine taallük edenleri 1963 Kasım ayı sonuna kadar verilebilir.

GEÇİCİ MADDE 7. — İktisadi Devlet Teşekküllerine ait personel rejimi yeniden düzenleninceye kadar, bu kanunun 30 ncu maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına göre verilecek ikramiye yerine, 7244 sayılı Kanunun esasları dâhilinde 3659 sayılı Kanunun 4621 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 13 ncü maddesinin (C), (E) ve (G) fıkralarında verilmesi hükmüne bağlanmış bulunan ikramiye, prim ve temettü verilir.

3659 sayılı Kanuna tabi olup da bu kanunun şümulüne girmiyen teşebbüs ve kurumların personeline, yeniden düzenlenecek personel rejimleri yürürlüğe girinceye kadar, 7244 sayılı Kanunun esasları dâhilinde 3659 sayılı Kanunun 4621 sayılı Kanunla değiştirilen 13 ncü maddesinin (C), (E) ve (G) fıkralarında gösterilen ikramiye, prim ve temettü ödenmesine devam olunur.

Yürütme hükmü

MADDE 37. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 37 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Yürütme hükmü

MADDE 38. — Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen 38 nci madde aynen kabul edilmiştir.

